

Вітаємо ювілярів!

УДК 92.633.15/.632

<https://doi.org/10.31867/2523-4544/0249>

До 120-річчя від дня народження Немлієнка Федора Євдокимовича
(1902–1988 рр.)

Л. М. Білоконь

*Державна установа Інститут зернових культур НААН,
вул. Володимира Вернадського, 14, м. Дніпро, 49009, Україна*

Вчений-фітопатолог. Доктор сільськогосподарських наук (1955), професор (1956), лауреат Сталінської премії (1951), член КПРС з 1945 р., учасник Другої світової війни (1941–1945). Нагороджений орденами "Отечественной войны второй степени" і "Красная Звезда" та медалями.

Народився 3 травня 1902 р. за новим стилем у селі Шандра Ржищівського (1923–1962), нині Миронівського району Київської області у сім'ї селян, українець, мав меншого брата Миколу (1911 р. н.), що присвятив більшу частину свого життя науковій роботі на Миронівській дослідній станції і був першим кандидатом наук, що "виріс" на селекційній станції. Ним було створено 3 сорти гібридної кукурудзи. У зв'язку з припиненням селекції кукурудзи у Миронівському інституті селекції кукурудзи у 1972 р. М. Є. Немлієнко був переведений на посаду вченого секретаря та помічника-референта директора інституту.

Батьки займалися сільським господарством на трьох десятинах землі, а у 1928 р. вступили до колгоспу.

У 1921 р. Немлієнко Ф. Є. закінчив сільськогосподарську профшколу і вступив до Маслівського інституту селекції і насінництва, навчання в якому закінчив у 1925 р., саме у цьому році відбувся перший випуск фахівців вищої кваліфікації. Потім 5 місяців працював на виробництві агрономом Ставищанського радгоспу Богуславського району Київської області (1926) та один рік на Дніпропетровській дослідній станції асистентом лабораторії фітопатології (1927). З жовтня 1927 по жовтень 1928 рр. був призваний на службу до лав Червоної армії. Після повернення з армії продовжив роботу на Дніпропетровській дослідній станції до 1930 р. на посаді спеціаліста лабораторії фітопатології. З 1930 по 1932 рр. працював на Артемівській (1924–2016 рр.) (нині місто Бахмут Сталінської (1938 – 1961 рр.) (нині Донецької області) державній зональній сільськогосподарській станції завідувачем секції фітопатології. З 1932 по 1940 рр. працював в Українському науково-дослідному інституті зернового господарства (м. Дніпропетровськ) на посаді старшого наукового співробітника лабораторії фітопатології. Одночасно в 1938–1940 рр. читав курс лекцій в Дніпропетровському сільськогосподарському інституті. В 1940 р. захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата біологічних наук. Рішенням Ради Дніпропетровського Державного Університету від 11 квітня 1940 р. Немлієнку Федору Євдокимовичу був присвоєний науковий ступінь кандидата біологічних наук.

З 1940 р. до мобілізації на війну 03.07.1941 р. працював доцентом (в. о. зав. кафедрою фітопатології) в Азово-Чорноморському сільськогосподарському інституті (станція Персіановська Ростовської області), зараз це Донський державний аграрний університет (селище Персіановське Ростовської області, Росія).

З липня 1941 по лютий 1941 рр. служив у лавах Радянської армії командиром роти залізничного зв'язку 46 батальйону 46 залізничної бригади, а також у різний час цього періоду знаходився у складі третього та четвертого Сталінградського південно-західного фронтів. Приймав участь у боях під Сталінградом та в Донбасі. У 1944–1945 рр. у складі четвертого Українського фронту був в Угорщині, Польщі, Чехословаччині, Німеччині. Мав нагороди: Ордени "Отечественной войны второй степени" і "Красной Звезды", медалі "За оборону

Сталинграда", "За победу над Германией".

Після повернення з Радянської армії з березня 1946 по квітень 1956 рр. працював в Українському науково-дослідному інституті зернового господарства (м. Дніпропетровськ) на посаді завідувача лабораторії фітопатології. З 1946 по 1951 рр. викладав курс фітопатології у Дніпропетровському сільськогосподарському інституті. Рішенням Вищої Атестаційної Комісії від 18 грудня 1948 р. Немлієнку Федору Євдокимовичу присвоєно вчене звання старшого наукового співробітника за спеціальністю "фітопатологія".

В 1954 р. захистив дисертацію за темою "Бактериоз початков кукурузы и эволюция паразитизма его возбудителя" на здобуття наукового ступеня доктора сільськогосподарських наук у Харківському сільськогосподарському інституті ім. В. В. Докучаєва. Рішенням Вищої Атестаційної Комісії від 30 квітня 1955 р. Немлієнку Федору Євдокимовичу присвоєний науковий ступінь доктора сільськогосподарських наук, а 25 лютого 1956 р. Рішенням Вищої Атестаційної Комісії був затверджений у вченому званні професора за спеціальністю "фітопатологія".

За розробку заходів з підвищення врожайності кукурудзи та впровадження їх у виробництво у 1951 р. був одним з шести лауреатів, удостоєних Сталінської премії третього ступеня (50 000 рублів) (Постанова Ради міністрів СРСР «О присуждении Сталинских премий за выдающиеся изобретения и коренные усовершенствования методов производственной работы за 1950 год» (опубліковано в газеті «Правда» 16 березня 1951 р.)).

Був завідувачем лабораторії фітопатології з 1946 по 1966 рр. Робота лабораторії була скерована на розробку високоефективних заходів у боротьбі з хворобами кукурудзи, що включали як агротехнічні прийоми, так і хімічні способи боротьби з ними комбінованими протруювачами з урахуванням особливостей різних ґрунтово-кліматичних зон Радянського Союзу, що дозволило звести до мінімуму недобір врожаїв цієї культури від хвороб. За впровадження у виробництво наукових досягнень був учасником показів наукових досягнень на Всесоюзних виставках. Нагороджений медалями "ВСХВ" (1954 – 1959) та "ВДНХ" (1960–1963).

За період своєї довголітньої наукової діяльності професор Ф. Є. Немлієнко був відомим в науково-аграрних колах фахівцем, проводив всебічні фітопатологічні дослідження і вирішив ряд важливих питань боротьби з хворобами сільськогосподарських рослин основних польових культур, головним чином кукурудзи, опублікував 132 наукові праці з імунітету, пропрацював у Всесоюзному науково-дослідному інституті кукурудзи 36 років (до 30 травня 1972 р.).

Вивчені та встановлені закономірності стійкості кукурудзи до пухирчастої головні, розроблена методика визначення стійкості, за допомогою якої виявлено ряд самозапилених стійких до хвороб ліній кукурудзи. Результати досліджень узагальнені в науково-виробничій монографії "Болезни кукурузы" (1957), виданої «Сельхозиздатом» СРСР та в перекладі на китайську мову у Китайській народній республіці. Своїми знаннями та досвідом ділився зі студентами на лекціях, готував наукові кадри. Під його керівництвом захистили дисертації: кандидата (1963) і доктора (науковий консультант – Немлієнко Ф. Є., 1970) біологічних наук Грисенко Г. В., кандидати біологічних наук Кулік Т. А. (1955), Сіденко І. Є. (1955), Сотула Т. Л. (1965), Зерекідзе Р. І. (1965), Кобелєва Е. Н. (1965), Мажара В. Н. (1974), Інґлік П. В. (1979).

У 1953 р. був членом Жовтневого райкому КППС, в тому ж році був обраний депутатом Жовтневої районної ради м. Дніпропетровська. Одружений, дружина Немлієнко Віра Іванівна 1902 р. н., донька Немлієнко Олена Федорівна 1937 р. н.

Помер у 1988 р., похований на Сурсько-Литовському цвинтарі м. Дніпропетровська.